

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНИ
СПІЛКА ДИЗАЙНЕРІВ УКРАЇНИ

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції

Актуальні проблеми сучасного дизайну

Том 1

27 квітня 2023 року

Київ 2023

УДК 7.012"312"(100)(06)
А43

Редакційна колегія:

Пашкевич К. Л.	д-р техн. наук, проф.
Кротова Т. Ф.	д-р мист., проф.
Тименко В. П.	д-р пед. наук, проф.
Колісник О. В.	д-р філос. наук, проф.
Пасько О. М.	канд. пед. наук, доц.
Косенко Д. Ю.	канд. мист.
Хиневич Р. В.	канд. техн. наук, доц.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету технологій та дизайну (Протокол №11 від 30 червня 2023 р.)

А43 Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», м. Київ, 27 квітня 2023 року: у 2 томах. Київ: КНУТД, 2023. Том 1. 403 с.
ISBN 978-617-7763-18-4

Матеріали конференції розміщено в електронному вигляді на сайті КНУТД <http://designconference.knutd.edu.ua/>

ISBN 978-617-7763-18-4

© Київський національний університет технологій та дизайну, 2023

ЗМІСТ

№	ПЛАТФОРМА 1 МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ДИЗАЙНУ	стор.
1.	ADASCALITA Lucia CONSIDERATIONS REGARDING „PORTRAIT CARICATURE” IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. THE PERIOD OF 1963-2023	10
2.	CHEN Shulin ANALYSIS OF THE CURRENT SITUATION AND TRENDS IN RESEARCH ON KUNQU OPERA COSTUMES BASED ON THE CHINA NATIONAL KNOWLEDGE INFRASTRUCTURE	14
3.	CHEN Lingqiong, KHYNEVYCH Ruslana THE IMAGE SHAPING OF CHINESE ANIMATION FROM THE PERSPECTIVE OF SEMIOTICS	18
4.	DUBRIVNA Antonina, YERMAK Inga, LIU Miaoshan BASIS AND DEVELOPMENT OF BOOK DESIGN	21
5.	FOMINA Karina USING LEVELS OF INTERACTIVITY FOR ANALYSIS OF AUGMENTED REALITY PROJECTS	25
6.	HONGHE Gao, YEZHOVA Olga RESEARCH ON THE INHERITANCE METHODS OF CHINESE CULTURAL HERITAGE IN CONTEMPORARY SOCIETY	28
7.	OSADCHA Alla, SHUDRA Maryna COLOR AS A WAY OF EXPRESSING NATIONAL IDENTITY IN MODERN UKRAINIAN DESIGN	31
8.	TIAN Hangjuan, GUAN Ying CNKI-BASED CERAMIC ORNAMENTATION EXTRACTION AND METHOD RESEARCH KNOWLEDGE GRAPH ANALYSIS	35
9.	YIN Jing FROM A HOME TECHNOLOGY FUNCTION TO A LIFESTYLE: THE AESTHETIC ASPECT IN THE DESIGN OF HOUSEHOLD APPLIANCES	38
10.	БОНДАР Ігор КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ДИЗАЙНУ АРХИТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА В КОНТЕКСТІ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	41
11.	БОРИСОВА Світлана ПРОБЛЕМА ЗАПОЗИЧЕННЯ У ТВОРАХ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА	44
12.	ВАСИЛЬЄВА Марина, ЗАІЧКО Дар'я ПРОЯВИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ КОСТЮМІ (НА ПРИКЛАДІ ЖІНОЧОГО ВЕРХНЬОГО ОДЯГУ НАДДНІПРЯНЩИНИ)	48
13.	ДАВІДЕНКО Ірина, КРОТОВА Тетяна, ФАРБАК Данііл ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА ЧОЛОВІЧУ МОДУ	52
14.	ДЖОУ Сяо, ЦИМБАЛА Лада МОТИВ «ЧУНЬШУЙ ЦЮШАНЬ» (ВЕСНЯНІ ВОДИ ТА ОСІННІ ГОРИ) У ХУДОЖНІЙ ОБРОБЦІ НЕФРИТІВ ДОБИ ДИНАСТІЙ ЛЯО І ЦЗИНЬ	56

УДК 76.03/09

ПРОБЛЕМА ЗАПОЗИЧЕННЯ У ТВОРАХ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

БОРИСОВА Світлана

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
Полтава, Україна

svitlana.borysova@gmail.com

Подано результати аналізу дискусій, дотичних проблеми запозичення у творах візуального мистецтва. Запозичення розглядається як перетворення чогось на власне надбання; апропріація – як запозичення чужого твору (його частини) для вираження нового змісту, візуальний плагіат – як етичне порушення, оприлюднення чужого візуального твору (його частини) під власним ім'ям. Проаналізовано ставлення до привласнення елементів графічного твору як нейтральне, позитивне і негативне явище. Зазначено рекомендації щодо змін джерела натхнення для набуття ним оригінальних рис. Підкреслено важливість візуального дослідження для внутрішньої протидії плагіату.

***Ключові слова:** оригінальність, запозичення, апропріація, цитування, візуальний плагіат.*

ВСТУП

Останнім часом тривають жваві дискусії щодо встановлення взаємозв'язків між джерелами натхнення і результатами творчої діяльності. Обговорюються різноманітні аспекти творчо-пошукової і результативної діяльності художників і дизайнерів. Відповідно в дослідженнях аналіз сконцентровано довкола понять запозичення як переймання, засвоєння чогось, перетворення на власне надбання, апропріація як не просто запозичення чужого твору (чи його частини), а вираження за допомогою нього нового змісту, концепції, ідеї, і плагіату як етичного порушення, оприлюднення всього чи частини чужого твору під своїм іменем [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завдання дослідження – висвітлити напрямки дискусій, дотичних до проблеми запозичення (присвоєння, апропріації) у творах візуального мистецтва й у проектно-дизайнерській діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Обговорення проблем оригінальності/копіювання у творах візуального мистецтва, в проектно-дизайнерській діяльності точаться довкола доволі широкого кола питань: від того, що може стати джерелом натхнення [2] до проблеми візуального плагіату. Так, Р. Rodgers і М. Strickfaden в своїх

етнографічно орієнтованих дослідженнях, спираючись на поняття артефакт, творець та контекст, з'ясовували: які об'єкти реальності в процесі швидкоплинного і неоднозначного процесу проектування спроможні найбільше вплинути на формування концепту. Важливим висновком досліджень є твердження, що якості особисті дизайнера, його соціальні настанови й професійне середовище, загалом середовище процесу проектування, суттєво впливають на вибір базових візуальних матеріалів [3].

Вагоме значення соціокультурних чинників підкреслюється багатьма дослідниками. Один із найвагоміших впливів на мистецькі твори впродовж тисячоліть справила релігія. Як слушно зазначає Ю. Макушин, релігійні та пов'язані з ними високодуховні почуття митця впливають на його творчість, а отже послідовна творчість низки митців спроможна сформуванати нове, оригінальне художнє середовище.

Привласнення прийомів роботи з матеріалом, композиції, роботи з кольором може відбуватися поступово, під час природнього процесу розвитку візуальної культури, завдяки, наприклад, процесу навчання, або на підґрунті спільності думок, підходів до виконання проєктів спільноти однодумців, або може мати виражений лавиноподібний характер, обумовлений різкими суспільними змінами і має наслідки у взаємовпливах творчості представників різних культур (в якості прикладу можна навести, згідно Ген Чиж Жун, загальні тенденції та прямі запозичення з творчості європейських та американських художників у китайському жіночому портреті 70-80 рр. ХХ ст.) [4].

Зазначимо, що питання оригінальності візуального твору окремими дослідниками взагалі піддається сумніву, заперечується можливість створити твір взагалі без запозичень чи відсилок до напрацювань інших творців, аргументуючи це тим, що ми живемо в єдиному світі, а отже, запозичення неминучі. Так, за Р. Шором, нова (стара) формула творчості виглядає наступним чином: «вікинґ геть пусту сторінку. почни з аркуша, переповненого чужими думками, образами, словами. зітри, перефразуй, відредагуй, воскреси – і створи щось нове [5, с. 6].

Для окремих графічних об'єктів, на певному етапі їх формування і розвитку, запозичення, переплетення з цитувань змістів, текстів, візуальних складників, замішаних на новій основі-ідеї, стають їх візитівкою, невід'ємною характеристикою. Завдяки цьому об'єкти взагалі ідентифікуються і за виявленими атрибутами виявляється їх приналежність до сукупності графічних об'єктів. За О. Залевською, подібні ознаки притаманні українському постмодерністському плакату, де застосовуються різноманітні метафори як художні засоби виразності, стилістичні запозичення: від мимовільного імпліцитного цитування або пародіювання до свідомих ігор зі стилями та смислами, цитуваннями, переключуваннями, копіюваннями [6].

Аналіз різноманітних позицій щодо проблеми запозичень в сучасних візуальних творах (фотографія, графіка, діаграми, таблиці, логотипи, ескізи, картини, проєкти різного масштабу, цифрові ілюстрації, колажі, відео, анімації тощо) дає підстави зробити висновок, що найскладнішим в

ситуації оцінки оригінальності візуального твору стає визначення ступеня запозичення, умовного обсягу цитування текстової, змістової, формотворчої тощо складових, зі збереженням первісного сенсу або створення візуального твору з певним рівнем новизни ідеї, відмінної від змісту цитованого твору (запозичених елементів).

Питання тим більше складне, оскільки значна частина візуальних, графічних об'єктів, створюється за певними усталеними правилами з урахуванням стереотипних сценаріїв поведінки потенційного споживача, що обумовлено тією ж специфікою застосування об'єкту, як, наприклад, у дизайні візуальної комунікації. Тому, з огляду на поширеність застосування в проєктах зі створення графічних об'єктів різноманітних зображень, заслуговує на увагу рекомендація, золоте правило: вихідне зображення/артефакт, що був використаний в якості джерела натхнення, має бути істотно змінений через застосування послідовних змін (від п'яти до восьми змін, які можуть стосуватися кольору, композиції, змісту, макету, освітлення, матеріалів, розміщення, композиції, масштабування, трансформування, пропорцій тощо), щоб отриманий результат вважався оригінальним і суттєво відрізнявся від джерела натхнення [7, с. 3].

Отже, зазначимо, що запозичення, цитування, апропріація, присвоєння, візуальний плагіат нарешті, мають емоційне забарвлення від нейтрального до негативного, відокремлюються дуже тонкою межею, яка не є сталою, і може бути посунута зацікавленою стороною. Проте не менш впливовим є позитивне ставлення до процесів впрацювання у власні творчі проєкти надбань інших митців, що базується на уявленні про взаємне збагачення: культур, сенсів, оточення. В цьому розумінні процес запозичення наближається до взаємного обміну, який, тем не менше, досить часто супроводжується комерціалізацією творчості, якщо не є його першопричиною. Проте і протилежний процес, відмова від візуального дослідження, аналізу і оцінки робіт інших, на початку роботи над новим проєктом, в сучасному світі не є вирішенням проблеми. Відмова від аналізу вже створеного з метою не піддатися впливу виконаних робіт іншими дизайнерами є шляхом до потенційного дубляжу, втрати відчуття тенденцій в професійній сфері. Адже, вміння виділити в чужому проєкті його особливості, неповторності, родзинки, є інструментом розвитку власного творчого потенціалу, і, як наслідок, внутрішня протидія плагіату, уникнення візуального плагіату [7].

ВИСНОВКИ

Якщо в основі запозичення лежить не просте копіювання зовнішніх візуальних проявів, а аналіз способу мислення, світосприйняття, коли майбутня оригінальність власних напрацювань базується на глибинному і широкому аналізі різноманітних відібраних ресурсів, власна творчість з елементами імітування, трансформування в оригінальні елементи безлічі проаналізованих ідей – це шлях до цілеспрямованого відточування власної траєкторії професійного розвитку і формування неповторних рис особистих

проектів. Проте проблема реагування на прояви візуального плагіату потребує додаткового вивчення і детального аналізу з урахуванням існуючих практик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцева О. Плагіат чи апропріація у візуальному світі: тонка межа. *Юрист & Закон*. 2015. № 30. URL : http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA008269.
2. Борисова С. Пошук джерел натхнення при проектуванні об'єктів арт-дизайну. *Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія, практика*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 – 16 квітня 2021 р. Київ: КНУКІМ, 2021. С. 190–193.
3. Rodgers P., Strickfaden M. References in the design process milieu. *16th International Conference of Engineering Design*. Paris, 2017. URL : https://www.researchgate.net/publication/265215418_References_in_the_Design_Process_Milieu
4. Чижун Г. Вплив європейських та американських художників на розвиток китайського жіночого портрету у 1970-80-х рр. (загальні тенденції та прямі запозичення). *Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи* : зб. мат. Міжнародних науково-методичних конференцій професорсько-викладацького складу і молодих учених в рамках ІХ Міжнародного форуму «Дизайн-освіта 2017», м. Харків, 9-12 жовтня 2017 р. Харків : ХДАДМ, 2017. С. 153-156.
5. Шор Р. Благай, кради і позичай. Митці проти оригінальності. Київ : ArtHuss, 2019. 186 с.
6. Залевська О. Метафора як художній засіб формування образності в українському плакаті 1990-х – 2010-х рр. (на прикладі плакатів VI Міжнародної трієнале "4-й Блок"). *Вісник КНУКІМ*. Серія : Мистецтвознавство. 2019. Вип. 40. С. 204-211. DOI: 10.31866/2410-1176.40.2019.172705
7. Best Practices in Preventing Visual Plagiarism. A Guide for Ryerson Instructors. URL : <https://en.naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/Best-Practices-Preventing-Visual-Plagiarism.pdf>

BORYSOVA S.

THE PROBLEM OF BORROWING IN WORKS OF VISUAL ART

The results of the analysis of discussions related to the problem of borrowing in works of visual art are presented. Borrowing is seen as turning something into one's own property; appropriation - as borrowing someone else's work (part of it) to express a new meaning, visual plagiarism - as an ethical violation, publishing someone else's visual work (part of it) under one's own name. The attitude towards the appropriation of elements of a graphic work as a neutral, positive and negative phenomenon is analyzed. There are recommendations for changing the source of inspiration so that it acquires original features. The importance of visual research for internal resistance to plagiarism is emphasized.

Key words: originality, borrowing, appropriation, citation, visual plagiarism.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції

Том 1

Редактор *Р. В. Хиневич*

Відповідальний за поліграфічне виконання *Л. Л. Овечкіна*

Адреса редколегії: 01011, м. Київ, вул. Мала Шияновська, 2, КНУТД
тел. +38 066 253 87 89; e-mail: design_conf@knutd.edu.ua
сайт: <http://designconference.knutd.edu.ua>

Підп. до друку 30.06.2023 р. Формат 60x84 1/16.
Ум. друк. арк. 22,54. Облік. вид. арк. 17,62. Наклад 30 пр. Зам. 1883.

Видавець і виготовлювач Київський національний університет
технологій та дизайну.
вул. Мала Шияновська, 2, м. Київ-11, 01011.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 993 від
24.07.2002.